

Управління освіти
Рівненського міськвиконкому
Рівненський навчально-виховний комплекс
«Загальноосвітня школа І-ІІІ ступенів – спеціалізована
спортивна школа» №26

Виховна година
**«Історико-культурні
пам'ятки – храм душі
народної»
(заочна подорож вулицями
рідного міста)**

Матеріал підготувала:
Заруцька Валентина Миколаївна,
учитель української мови та літератури
НВК №26 м.Рівне

Тема. *Заочна подорож вулицями рідного міста (з елементами інтерв'ю).*

Мета: показати красу і велич рідного міста, пробудити інтерес до вивчення історії рідного міста; виховувати любов до батьківщини, відданості їй, готовності активно працювати на благо свого міста.

Оформлення.

1. Стенд "Минуле нашого міста".
2. Стенд "Сучасне місто".
3. Книжкова полиця, план-схема, вислови, малюнки, план-схема "Зупинки" (плакат з листівками).
4. Музичний супровід ("Поліський край" Л. Репета, "Місто моє", "Моє рідне місто" О. Гринюк, "Містопремисто,..." сестри Тельнюк, "Волинь моя").

План заходу.

I. Організаційний момент.

II. Мотивація позакласного заходу

1. Вступне слово вчителя.
2. Гіди-екскурсоводи місцями рідного міста.
3. Розповіді учнів про вулиці, визначні місця у легендах, переказах, відео, міні-проекти.
4. Мандрівник (розповідь про місто, вулиці, виразне читання віршів).
5. Кореспондент (інтерв'ю), див. Додаток №1.

III. Поетичний монтаж "Наше місто у мріях".

Вступне слово вчителя. У кожної людини є своя Батьківщина. І найріднішою частиною її є те місто чи село, де ти народився і виріс, де робив перший крок, вперше сказав слово "мама", де пройшло твоє дитинство. І куди б не занесла тебе доля, завжди пам'ятаєш у вулиці рідного міста, свою домівку, в думках линеш до нього. Напевно, для більшості з вас місто Рівне є маленькою Батьківщиною. І розпочнемо ми свою подорож з огляду карти-схеми. А проводити нас путівними дорогами будуть екскурсоводи: Владислав, Настя та Діана.

Звучить музика "Місто моє".

Місцеві назви – це літопис краю:

Криниці знань і виховань.

Я. Шура.

Ми живемо у чарівному куточку Волині – Рівненщині. А чи знаємо ми, звідкіля наймення нашого міста, різних його куточків. Скільки їх, яка їх доля?

Вчитель. Місцеві назви, мов ті люди! На світ приходять, зростають, мужніють, борються, ідуть у вічність або в забуття. Вони – літопис краю: криниця знань і виховань. Тому ходімо їх тропою: з глибини віків до

сьогодення. Дорогами, стежками тернистими, барвистими. І до мандрівки нелегкої згадаймо ті закони, які наука нам дала. Отож про них і слово.

Заходить мандрівник з торбиною і книжкою в руках.

Мандрівник. Я прийшов до вас, щоб розповідати про сторінки історії та сучасності нашого міста, пов'язані з літературою. Будьте уважні! У моїй торбині є багато літературних знахідок!

Вчитель. Ну що ж почнемо подорож. Із глибини віків місцеві назви привертали увагу людей. Самим собі та іншим питання ми задавали: звідкіля ці назви, коли, чому такими стали. У відповідь з'являлися легенди.

Легендами окрилені міста, річки, - все, що прагне мати свою вічність. А скільки їх, отих перлин народних, злітають від осель, летять із краю в край!

Рівне! Ось воно на карті України, Рівненська область, центр -місто Рівне. Звідки ж походить назва нашого міста?

Дослідник 1. Про місто Рівне існує така легенда. Якось у давнину з міста Мильська вирушили, налягши на весла, три молоді воїни для пошуків нового дозорного стану. Прямуючи за течією Оствиці, княжі посланці все пильно оглядали, випитували стрічних і лише на схилі дня примкнули до широкого плеса мокрот, де серед озерець красувався розлогий острів. Отут і висіли воїни. Пильно все розглядали, довго щось міряли, радились, а під кінець зійшлись і всевладно заявили: "Бути тут осілости нашій. І наречемо її іменем урочища – Рівне!".

Дослідник 2. Рівне – ніби від того, що землі князів Острозьких сягали «рівно» по цю місцевість, що засновано місто, і начебто ці Острозькі мали вже 99 міст, до яких придбали ще одно, і стало "рівно" 100.

Звучить вірш про Рівне, написаний ученицею. Входить мандрівник з торбиною і книжкою.

Мандрівник.

Одне на світі місто Рівне –
Моя краса, любов безмірна,
Трояндне море між алей,
Земля окрилених людей.
Тебе я до серця пригорну,
Слова нашепчу чарівні.
Вітає нас рідна Соборна,
Безхмарні віщуючі дні.
І віриться: спільна стежина
До берега щастя веде,
У вільний своїй Україні,
Де мрія зорею цвіте.

Дослідник 1. Вийшли ми на центральну вулицю Соборну.

Презентація про вулицю Соборну.

Дослідник 2. Розкажіть про вулицю Соборну.

Дослідник 1. Здавна місто зростало не лише за рахунок нових забудов, а й внаслідок приєднання околиць поселень. Таких як Воля, Тинне, Басів Кут, Боярка, Дворець, Новий двір, Видумка, Бармаки, Тютьковичі, Золотіїв.

Кріпляться назви на карту Рівного.

Мандрівник. Передмістя Воля існувало за шляховим мостом залізничного переїзду Рівного в напрямку колишнього кінотеатру на початку XVIII століття. Назва ця (за переказами) основана на понятті "земельний наділ, певний час не платили податків". Отже, район гуманітарної гімназії в минулому – це передмістя Воля, зараз район пивзаводу.

Дослідник 1. Від південно-західної окраїни Рівного видніються на висотах давні забудови села Тинного. Існують різні тлумачення походження назви села. Назва Тинне може мати зв'язок із прізвищем Тинник, Тиняк, Тинний, де ймовірно значення "майстер тинних загорож".

Інтригує ще одне тлумачення. Назва може мати відношення до слова "тина" (зарослі, болото, стояче водоймище). Якщо так, то назва символізує "мокристе надпотіччя", де засноване поселення. Назва Тинне мала спочатку належати урочищу. Перші вісті про село черпаємо з акту 1468 року.

Дослідник 2. А я розкажу про Басів Кут. При міському озері на Усті здавен осів Басів Кут. Вперше колишнє село згадує акт 1429 року. У народі Басів Кут осмислюють як видозмінене Башин (Пашин) Кут. Мовляв, дільницею Кут правив турецький вельможа, "баша" (паша). Але інші твердження доводять, що назва походить від засновника поселення на прізвище Бас. А друга частина назви Кут означає "закоулок", "закуток", "віддалене, тихе, глухе місце", "клиноподібна місцевість". До речі і зараз стара дільниця села при озері – ставі іменується Куток.

Мандрівник. На захід від Дубенського меморіалу було поселення Боярка, іменем якої тепер називають міську вулицю. На початку XIX ст. Боярка була чеською колонією, яка згодом стала розростатися у напрямку села Обарова, породивши й другу Боярку, й третю, де крім чехів, осіли поляки, місцеві поселенці.

"Першу" Боярку заселено під кінець 1976 року на місці порубу, де першим поселився лісничий Бояр, і тому стали спочатку називати "до Бояра", потім – "Боярове", а згодом "Боярка". Найдавніша згадка – у 1882 році.

Дослідник 1. Я розповім про район міста, що іменується Дворець. Село Дворець існувало ще до 1957 року в околиці залізничної лікарні, раймагу, неподалік роздоріжжя на Басів Кут.

Найдавніші вісті про Дворець (Двірець) виринають з акту 1463 року. У 16-17 ст. Дворець мав статус "деревні", "передмістя Рівного", "замкової присадиби". Але парафіяльно належав до Тинного.

Назва Дворець мотивується достатньо. Вона приховує однозвучне слово кількох значень: "малий панський двір", "невелике житло феодала", "хутір, заїзний двір". Старожили пам'ятають ще у Двірці панську садибу, яка стояла на східній окраїні теперішньої залізничної лікарні.

Отже, Дворець – населений пункт, розбудований в околиці двірця.

Дослідник 1. Як ми втомилися слухати про походження районів міста. Але наше місто велике...

Мандрівник. *Читає вірш (лине тиха музика) «Пісня про Рівне».*

Очі твої сині,
Руки твої сильні,
Як озер блакить, як шир дібров.
Ти – краса Полісся,
Ти – легенда-пісня,
Рівне – місто квітів і будов.
Дощиком умита,
Сонечком зігріта,
Розквітає молодість твоя.
Усмішку ласкаву,
Труд і ратну славу,
Рівне, бережу з тобою я.

*Лине музика (сильніше)
У клас входить кореспондент.*

Кореспондент. Шановні! Шановні! Чому це Ви розпочали подорож без мене? Змушений був летіти гелікоптером. Вибачте, але я кореспондент 9-Б класу. Хочу знати Ваші думки про історію рідного міста, про вулиці, якими ми ходимо до школи.

Звертається до присутніх з питаннями(інтерв'ю).

1. Яке місто є для Вас рідним?
2. В якому місті Ви живете?
3. Чому воно називається Рівне?
4. Коли вперше згадується про Рівне?
5. Іменами яких видатних людей названо вулиці?
6. Чи любите Ви своє місто?

7. Коли святкується День міста?
8. Яку дату ми святкували нещодавно?
9. Що нового, значущого відбулося у цей день?
10. Який куточок міста Вам найбільше подобається?
11. Хто господар нашого міста? А Ви б не хотіли бути мером?
12. Що Ви зробили б для міста, коли б стали мером?
13. Щоб Ви зробили, щоб наше місто стало кращим?
14. Чи не шкодуєте, що Ви пов'язали свою долю з містом?

Дуже дякую, Ви бачу любите своє рідне місто.

Мандрівник. Досить. Я довго мовчав, слухав. Але у нашому місті є вулиці, які носять імена поетів, письменників. У мене в руках книжка В. Короленка "Діти підземелля". Що ви знаєте про цю людину? Добре, я розкажу:

«В 1886 році родина Короленків переїхала в Рівне. Повітове м. Рівне зустріло їх вируділим гайком, з-за якого визирав дах казенного будинку – це тюрма. Далі площа (в музеї ми бачили) зі статуєю Богородиці, річка, міст та безліч халуп в центрі міста. А вдалині на острові височів старовинний замок панів Любомирських».

Короленко Володимир навчався в Рівненській гімназії. В Рівному вперше почав писати літературні твори.

"І мені в голову прийшла ідея, - згадував письменник, - а що. як описати просто хлопчика, ніби мене, що жив спочатку в Житомирі, а потім переїхав у Рівне". Описати все, що він відчував, описати людей, які його оточували. Так народився твір автобіографічний "Історія мого сучасника", "Діти підземелля", "Сліпий музикант" та інші.

Дослідник 1. Помандруємо вулицями міста. "Вулиця, на якій я живу..." і одразу важко сказати її назву, тому що за останній десяток років майже всі вулиці Рівного були перейменовані. Я гадаю, що не кожен з вас знає те, що вулиця

Щорса – це Василя Стуса,
Свердлова – Миколи Хвильового,
Волгоградська – Ніла Хасевича,
Лізи Чайкіної – Соломії Крушельницької,
Тітова – Олени Пчілки,
Революційна – Олександра Олеся і т. д.

Наша однокласниця підготувала вікторину: відгадай нову назву вулиці з демонстрацією відео «Стара- нова назва вулиці».

Слухаємо розповіді про вулиці, переглядаємо учнівські презентації (домашнє завдання). На завершення читання віршів про Рівне(монтаж).

Дослідник 1.
Рівне, Рівне, тебе із руїни

Ми любовно звели на руках.
Рівне, Рівне, в сім'ї України
Будь щасливе у нових віках.

Дослідник 2.

Рівне, Рівне, твій мирний світанок
Впливає з дрімотних дібров.
Лине пісня дівчат-рівненчанок,
А у дружбі кохання й любов.

Мандрівник.

Рівне, Рівне, улюблене, миле,
Приполіська зелена земля!
Хто у Рівному не був, най побуде
І полюбить казкові місця,

Кореспондент.

Де для гостя відкриті повсюди
Повні дружною щедрі серця.

Вчитель.

Лине пісня дівчат-рівненчанок...

Музична хвилина.

Співають дівчата. Пісня "Україночка".

Монтаж "Наше місто у мрія»

По рядочку читають вірші, складені дітьми. Лине музика "Волинь моя".

Небокрай над землею палає,
Засвітивши троянд пелюстки.
Задзвени, мелодіє гаю,
Усміхнися, небо ріки.
Я милуюся вкотре тобою,
Рідне місто в ранковій фаті,
Ти вже долею стало моєю,
Синім птахом в моєму житті.
Над Поліссям моїм не зав'яне
Пісня праці і музика дня,
Бо Полісся – край для коханих,
Бо Полісся вічна весна.
А ліси гомонять солов'ями,
А поля від льонів голубі,
Рідне місто своїми вогнями
Кличеш білих моїх голубів.

Тут, оспіване в піснях любовно,
Серед синього льону і трав.
Рідне місто – улюблене Рівне,
Місто щастя, пісень і добра.

Вчитель.

Можна говорити багато, але:

"Хто зберіг любов до краю
І не зрікся роду,
Тільки той віддав всю душу,
Все, що зміг, народу."

Хочу побажати, щоб ви всі, як писав поет, письменник Василь Симоненко:

"В океані рідного народу
Відкривали духовні острови."

Запам'ятайте ці слова, можливо комусь вони стануть життєвим дороговказівником.

Наступна подорож дорогами рідного краю – це буде краєзнавча заочна екскурсія "Волинськими дорогами Шевченка", а з першими променями березневого сонечка відвідаємо (за вашими бажаннями) культурний цент "Пересопниця".

Дякуємо.

До побачення.

Звучить пісня про рідне місто.

Кореспондент :

Шановні! Шановні! Чому це Ви розпочали подорож без мене? Змушений був летіти гелікоптером. Вибачте, але я кореспондент 9-Б класу. Хочу знати Ваші думки про історію рідного міста, про вулиці, якими ми ходимо до школи. Звернення до присутніх з питаннями.

Інтерв'ю:

1. Яке місто є для Вас рідним?
2. В якому місті Ви живете?
3. Чому воно називається Рівне?
4. Коли вперше згадується про Рівне?
5. Іменами яких видатних людей названо вулиці?
6. Чи любите Ви своє місто?
7. Коли святкується День міста?
8. Яку дату ми святкували нещодавно?
9. Що нового, значущого відбулося у цей день?
10. Який куточок міста Вам найбільше подобається?
11. Хто господар нашого міста? А Ви б не хотіли бути мером?
12. Що Ви зробили б для міста, коли б стали мером?
13. Щоб Ви зробили, щоб наше місто стало кращим?
14. Чи не шкодуєте, що Ви пов'язали свою долю з містом?

Дуже дякую, Ви бачу любите своє рідне місто.